

Tuntematon sotilas ja murteet

Väinö Linnan täyttäessä 60 vuotta 20. joulukuuta 1980 ilmestyi hänelle omistettu juhlakirja »Väinö Linna, toisen tasavallan kirjailija» (toimittanut Yrjö Varpio, kustantanut WSOY). Teokseen sisältyy kaksi artikkelia, joissa käsitellään Tuntemattoman sotilaan vaiheita siltä ajalta, mikä kului käsikirjoitusten jättämisestä kustantajalle sen julkaisemiseen. Tarkoittamani artikkelit ovat WSOY:n silloisen pääjohtajan Yrjö A. Jäntin »Päämäärästä Tuntemattomaan sotilaaseen» (alaotsikkona »Kustantajan muistoja ja vaikutelmia») ja prof. Yrjö Varpion »Sensuroitiinko Tuntematon sotilas». Kun molemmissa mainitaan myös minun nimeni, lienee aiheellista vastaisen varalta selvittää omaa osuuttani vähän tarkemminkin.

Kuten Jäntin esityksestä ilmenee, lopullinen päätös Tuntemattoman sotilaan ottamisesta kustannusohjelmaan tehtiin WSOY:ssä 9. lokakuuta 1954. Käsikirjoituksella oli työnimenä tuolloin »Sotaromaani». Väinö Linnalle lähettämässään kirjeessä pääjohtaja Jäntti sanoo mm.: »Olen nyt saanut luetuksi 'Sotaromaaninne' ja kiiruhdan ilmoittamaan, että se käsitykseni mukaan on omassa laadussaan ainutlaatuinen suoritus ja syvästi vaikuttava ja taiteellinen teos. Tosin lienee välttämätöntä, että siellä täällä tehdään aivan pieniä kaikkein pahimpien sotilaskarkeuksien pyyhkimisiä, mutta tietenkin tulemme tämän tekemään yhteisymmärryksessä Teidän kanssanne. Enemmän aikaa tulee vieämään romaanin perin runsas mutta kyllä-

kin motivoitun murreasun tarkistus. Sen on ottanut suorittaakseen tohtori Ruopila.»

Jäntin kirjeestä saa sen käsityksen, että poistettavaksi aiotuista kohdista ennalta sovittaisiin Linnan kanssa, mutta näin ei tapahtunut. Syynä oli, että kirja pyrittiin saamaan joulumarkkinoille eli ilmestymään viimeistään joulukuun alkupäivinä, jotta siitä olisi vilkkaimpana myyntikautena ollut käytettävissä myös sanomalehdissä julkaistuja arvosteluja. On ymmärrettävää, että Linna ei ollut tyytyväinen kustantajan omavaltaiseen menettelyyn, vaikka se kirjan menekin kannalta olikin puolustettavissa. Hän lausuu ajatuksensa kustantajalle 12. marraskuuta saapuneessa kirjeessä, josta seuraavassa pari otetta: »Olen saanut taittovedosta noin 400 sivua. Hämmästykseni olen havainnut karsinnan olevan runsaampaa kuin Teidän kirjeenne perusteella olin odottanut. Osan kylläkin hyväksyn täysin, osa on toisarvoista, jonka mukanaolo ei paranna asiaa, jos ei pahennakaan. Mutta on kohtia, joiden poistamiseen minä puolestani en löydä minkäänlaisia perusteluja. - - Koska taittovedoksen muutteluinen viivästyttäisi kirjan ilmestymistä, en tahdo asiasta ruveta neuvottelemaan. Vain muutamia vuorosanoja olen palauttanut paikoilleen - - pääasiassa luonnekuvauksen vuoksi.»

Kustantajan tekemiä poistoja käsittelee Yrjö Varpio artikkelissaan, joten niihin en enemmälti puutu, semminkään kun en itse sensuurimielessä mitään poistanut tai muuttanut. Korjaukseni kohdistuivat kirjassa käytettyihin murteisiin, lähinnä siis

vuorosanoihin. Näiltä osin kävi neuvonpitoa ensi alkuun kanssani WSOY:n kirjallinen johtaja tri Eino E. Suolahti. Hänen antamansa ohje oli, että stilisoinnissa ei tulisi pyrkiä mahdollisimman aitoon murteellisuuteen vaan joidenkin murrepiirteiden sävyttämään puhekieleen. Perustuiko tämä Väinö Linnan kantaan, ei ole tiedoksani, mutta samansuuntaisia ajatuksia Linna esitti kustantajalle lähettämässään kirjeessä (ilman päiväystä), josta Varpio on julkaissut seuraavan otteen: »Toivon, että murreasun tarkistaja pitää silmällä sitä seikkaa, etteivät teoksessa esiintyvät miehenä puhu puhdasta murretta, vaan kirja kielen suuntaan vesittynyttä. Ehdoton tarkkuus saattaa tehdä murreasun itsetarkoituksellisen tuntuiseksi. Korjaus olisi siitä syystä rajoitettava vain selviin virheisiin ja mahdottomuuksiin.» Laaja-alaisiin muutoksiin ei oikeastaan ollut tilaisuuttakaan, koska aikaa oli käytettävissä vain parisen viikkoa. Toiseksi oli otettava huomioon, että jos käsikirjoitukseen tehdään runsaasti rivienvälisiä muutoksia, myös mahdollisuudet painovirheisiin lisääntyvät. Varpio on sittemmin verrannut tekemiäni muutoksia alkuperäiseen käsikirjoitukseen ja toteaa niistä: »Ruoppila on rajoittanut korjauksensa koskemaan pääasiassa vain vokaalien ja konsonanttien kestoja, kun sen sijaan diftongien merkinnässä, d:n käytössä sekä sanaston ja sananmuotojen valinnassa hän on tavallisesti seurannut kirjailijan alkuperäistekstiä.»

Tuntemattoman sotilaan miehet ovat kotoisin eri puolilta Suomea, ja Linna on heitä luonnehtiessaan antanut kunkin käyttää omaa murrettaan. Selvästi edusteilla ovat seuraavat murteet (sulkeissa puhujien nimet): lounaismurteet (Hieta-nen), hämäläismurteet (Korpela, Lahtinen, Lehto, Vanhala), pohjalaismurteet (Mäkilä, Salo), kaakkoismurteet (Rokka, Suen Tassu), savolaismurteet (Mielonen, Sihvonen, Rahikainen, Riitaoja, Määttä). Upseerit käyttävät kirjakieltä, mutta silloin tällöin livahtaa Koskelan puheeseen jokin hämäläisyys.

Urjalassa syntyneelle ja sieltä työikäisenä Tampereelle asettuneelle Väinö Linnalle

olivat hämäläismurteet tutuimpia. Muihin murteisiin hän oli perehtynyt sotavuosina ja niiden jälkeen. Parhaiten häneltä luontui kotimurre, mutta ihmeteltävän hyvin hän on pystynyt omaksumaankin myös muiden paikkakuntien puheenparren. Muodot ovat enimmäkseen oikeita ja lauserakenteet murteiden mukaisia. Tarkastelussa voimme lähteä Linnalle tutuista hämäläismurteista, koska niiden merkinnästä ilmenee hänen oma kantansa.

Murteenpuhujista on suurin osuus Lahtisella, joka oli »pohjoishämäläinen poika». Selvästi toissijaisia ovat »Tampereen seuduilta» kotoisin oleva Lehto, Vanhala sekä nostomies Korpela. Vaikka Vanhala ei olekaan joukon hiljaisimpia, hänen puheessaan on rintamakirjeenvaihtajien ja -lehtien puheentavoilla niin hallitseva osuus, että murre jää taka-alalle. Niissä harvoissa kohdissa, jotka ovat murteellisia, on kuitenkin selvästi hämäläinen pohja: »En tiedä. Olekkos koskaan aatellu jos vika oliskin sinussa.» - - »Kattokaas pojaat saapasvartta. Läheltä piti. Ei olis paljon tarvinnu. Kyllä se siinä ja siinä oli.» Kaksi vierasta piirrettä siinä kuitenkin esiintyy: *d* ja *ie*.

Avartumattomat pariääntiöt ja *d* ovat tunnusomaisia myös Lahtisen murteelle. Edelliset ovat yksinomaisia, mutta *d*:n asemesta on joskus *r* (esim. *nährä*, *meirän*). Näytteeksi vain yksi kohta (murteen mukaiset muodot on kursivoitu): »Luonto se on joka luo. *Sillai* se on. Kaikenlaista vaan koohotetaan. Kyllä herra tietää mitä laulua se laulaa, kun pussista kysymys on. Sitähän *toi* variksen kuikelokin siinä *jaanas*. Siinä se kuulu kaikki yhdellä kertaa. Anna *meitille* voimaa puolustaa kapitalistin rauhassia.» Muita murteellisuuksia Lahtisen vuorosanoissa ovat esim. *pojaat*, *seläässä*, *kattottu*, *mettään* ja *huonoo*. Tampereen pohjoispuolen murteille ominaista konsonantin kahdentumista Linna ei ole osoittanut, niinpä Lahtisella on esim. *epäillä* ja *tekeen* (pro *eppäillä*, *tekkeen*).

Komppanian varusmestari Mäkilä oli »Laihialta kotoisin»; hänelle ominaista oli saituus, jota on yleisemminkin pidetty lai-hialaisia karakterisoivana luonteenpiirteenä: »Kyllä kai täs jokahinen tahtos herran

kamppehis kulkia. Mutta niitä täs täytyy pitää, mitä jää kun kaikki vierähän käsistä. Pussihousuus ja kiiltosaappahis sitä oltaas, mutta mitäs pannahan ylle sitten kun tosis tarvitahan.» Diftongien avartuneisuutta ei ole merkitty (*vierähän, muona, syömistä*).

Sotamies Salon kotipaikasta lukija ei saa yhtä tarkkaa tietoa kuin alikersantti Mäkilän; Linnan mukaan Salo oli »keskipohjalainen». Tuntemattoman sotilaan käsikirjoituksesta on Varpio ottanut näytteeksi Salon ensimmäisen puheenvuoron, joka kuuluu: »Sojitahan, sojitahan. Ja kun keran ruvetahan, niin sillan mennähän pitkälle.» Tästä olen tarkistuksessani jättänyt pois h-kirjaimet, luultavasti sen vuoksi että vokaalien välinen *h* on säilynyt vain pienellä alueella Keski-Pohjanmaan eteläosissa. Myöhempien vuorosanojen kohdalla omakseen kyllä Linnan kannan, mutta äskeinen kohta jäi muuttamatta alkuperäiseen asuunsa, koska käsikirjoituksen alkuosa oli painatustyön jouduttamiseksi jo palautettu kustantajalle. Useita Salon käyttämän keskipohjalaisen murteen erikoispiirteitä sisältyy seuraavaan sitaattiin (murteellisuudet kursivoitu): »*Tuosa* on aluksi pieni leivänpala. Ei oo enempää, mutta perässä [po. peräsä, painovirhe?] tulee huoltoporukoita. Kyllä ne pitää huolen. Saat *syöjä* kerrankin *ihtesi täytehen*. *Tiejä* millon olet viimeksi saanu.»

Vaikeampia kuin pohjalaismurteet ovat murrepohjaltaan hämäläiselle lounais- ja itämurteet. Lounaismurteiden alueelta on Tuntemattoman sotilaan henkilöistä kotoisin Hietanen, »varsinaissuomalainen alikersantti». Ennen pitkää ilmenee myös, että hän on kotoisin maaseudulta. Hietasen murretta Varpio on ottanut artikkeliinsa muutaman rivin käsikirjoituksen alkupuolelta. »Ei, mut kyl täyty sano poja et noi tähde ova kaukana. Sitä luule et ne ova lähel mut ku rupee oikein fundeeraamaan, niin huoma et matka on niin pal ettei ollenka tavallisel järjel ymmärrä.» Tuntemattoman sotilaan l. painoksessa kuuluu vastaava kohta seuraavasti: »Ei, mut kyl täyty sano poja et noi tähde ovak kaukan. Stä luule et ne ova lähel, mut kun ruppè oikke funde-rama, nii huoma et matka on niin pal, etei

ollenka tavallisel järjel ymmärrä.» Linnan ortografian mukaiset, *uo, yö* ja *ie* sekä *d* ovat siis jääneet tekstiin kuten hämäläismurteisissakin vuorosanoissa. Lounaismurteisissa jaksoissa voitaisiin *d:n* käyttöä perustella silläkin, että se on osassa murrealuetta tavattavan dentaalispirantin merkki.

Karjalan kannaksen murteista Varpiolla on seuraava käsikirjoitukseen perustuva Rokan repliikki: »Pahast näyttää asjat olevan. On täs sentään yks valopuol. Hää pahalainen ko näät menettikii hyvän sopansa. Nythän se näät onkii meil se voito varmistaja. Ota kuule siekii toine pakillinen niin ain varmemmaks käyvvöö.» Linnan käyttämä murre viittaa lähinnä Kannaksen keskiosiin (Muolaa, Kivennapa, Valkjärvi), ja muutoksia tehdessäni olikin tähtäimessäni juuri tämän alueen murre. Siteerattu repliikki on saanut l. painoksessa seuraavan asun: »Pahast näyttää asjat oleva. On täs sentää yks valopuol. Hää pahalaine ko näät mänettikii hyvän keittiise. Nythä se näät onkii meil se voito varmistaja. Ota kuule siekii toine pakilline niin ain varmemmaksha tuo käyvvöö.» Korjauksia on vain jokunen.

Komppanian savolaisiin kuului Mielonen, joka oli »kotoisin jostakin Kuopion takaa». Käsikirjoituksessa hänkin käyttää murretta (jälleen Varpion mukaan): »Jos kuka haluaa uutisille, niin tulkoon. Sen peälle joku minister pitää puheen. Sanokee toisillekin, jos kellä on halua.» Mielonen oli komppanian päällikön taistelulähetti ja joutui asemansa vuoksi yleensä olemaan erillään muusta osastosta. Toisten joukkoon hän ilmaantui enimmäkseen tilanteissa, joilla oli virallista leimaa, kuten käskynjaossa ja tiedotuksia toimitettaessa. Hänen harvat puheenvuoronsa tuntuivat minusta sopivan esiintymisyhteyteensä paremmin kirjakielisessä kuin murteellisessa asussa, joten muutin ne kirjakielelle: »Jos joku haluaa uutisille, niin tulkoon. Sen päälle joku ministeri pitää puheen. Sanokaa toisillekin, jos kellä on halua.» Murrehan ei muiden määräyksiä toistettaessa luonnehdi käyttäjänsä millään tavoin.

Tuntemattomasta sotilaasta tuli päivän

puheenaihe kohta sen ilmestyttyä. Arvostelijoiden palstoilla ja lehtien yleisönosastoissa otettiin kiihkeästi kantaa puolesta ja vastaan. Kritiikki kohdistui etupäässä kirjan sisältöön, mutta osattomaksi ei jäänyt tyylikään, erityisesti murteet. Useimmat tosin tyytyivät vain lausumaan epäilynsä murteiden aitoudesta yksityiskohtiin puuttumatta. Ilmeisesti kuitenkin kustantajalle esitettiin toivomuksia kirjan murreasun tarkistamisesta siksi vaikutusvaltaiselta taholta, että kustantaja valitsi kolme uutta kielen tarkistajaa, nimittäin Lauri Hakulisen, Viljo Kojon ja Kalle Väänänen (nimet Varpion artikkelista). Murreasun ensimmäisen tarkistajan puoleen kustantaja ei enää kääntynyt, joten en saanut tilaisuutta tarkistaa korjauksiani. Maaliskuussa 1955 julkaistu 10. painos ilmestyi jo korjatussa asussa (Varpio).

Hakulisen osalle tulivat Hietasen vuorosanat, Kojon osalle Rokan ja Väänänen osalle Mielosen muutamit lauseet sekä Rahikaisen melko runsas sanailu. Tiedossani ei ole, minkälaisia ohjeita tarkastajat saivat kustantajalta tai mistä he omassa keskuudessaan sopivat, mutta vertailu osoittaa, että vuorosanoihin on lisätty melko runsaasti murteellisia piirteitä. Lounaismurteiden osalta enimmäkseen muutokset aiheutuivat siitä, että kirjakielen mukaiset *uo*, *yö* ja *ie* korvattiin avartuneilla diftongeilla *ua*, *yä*, *ia/ää* ja *d* vaihdettiin *r*:ään. Nämä muutokset sekä äänteelliset korjaukset paransivat kyllä itse murretta mutta etäyttivät sitä kirjakielestä sekä myös hämäläismurteisista repliikeistä, joissa vastaavia muutoksia ei tehty. Otan näytteeksi edellä siteeratun Hietasen repliikin uusitusasussa; korjatut kohdat on kursivoitu: »Ei, mut kyl täyty *sanno* poja et noi *tähre* ovak kaukan. Stä luule et ne ova lähel, mut *ku* ruppe oikke *funterama*, nii *huama* et matka on niin pal, etei ollenka tavalisel järjel ymmärä.»

Rokalta peräisin oleva sitaatti on Kojon korjaamana saanut seuraavan asun; muutetut kohdat on kursivoitu: »Pahast näyttää asjat oleva. On täs *kuitenkii* yks valopuol. Hää pahalaine ko näät *mänettikkii hyvä keittoose*. Nyhän se näät onkii meil se voito varmistaja. Ota kuule siekii toine

pakilline *ni* ain varmemmaksha tuo *käyp*.» Muutoksista voi todeta, että murteen kannalta aiheellinen on vain *mänettikkii* (gimnaatio painollisen tavun jäljessä), kun taas *n*-päätteinen *hyvän* on yhtä mahdollinen kuin *hyvä* ja *keitti* sekä *käyvöö* ovat samalla tavalla kansanomaisia kuin *keitto* ja *käyp*.

Edellisiä laaja-alaisempi muutos oli *ts:n* vaihtaminen *ss*:ään; niinpä esim. *katsoha sie* muuttui asuun *kassoha sie*. Kannaksen murteiden kannalta oli kumpikin mahdollinen, mutta *ts:n* puolesta puhui se, että Linna itse käytti murteellisissa jaksoissa tätä yhtymää ja että vuorosanoja ei aiheetta etäytetty kirjakiielestä. Tehty muutos närkästytti minua niin paljon, että kirjoitin asiasta Suomen Kuvalehteen (19/1955: »Miksi Rokka rupesi lässäyttämään?»). Kirjoituksen johdosta soitti Viljo Kojo minulle ja ilmoitti, että hän ei ollut muutoksen takana. Kustantajakin luopui sitten *ss*:stä myöhemmissä painoksissa.

Pohjoissavolaisten murteiden hyvä taitaja Kalle Väänänen on kirjan alkusivuilla pysähtynyt Mielosen tiedotukseen, joka Linnalla oli murreasussa mutta minun jäljeltäni kirjakielisenä, ja muuttanut sen uudestaan murteelliseksi: »Jos kuka haluaa uutisille, niin tulukoon. Sen piälle joku minister pittää puhheen. Sanokee toisillekiin, jos kellä on halua.» Jossakin toisessa kohdassa Väänänen ei ole puuttunut Mielosen kirjakieliseen sanontaan: »Valmistautukaa! Teltat kasaan! Lähtö tunnin kuluttua.»

Mielosta puheliaampi ja koko joukkueenkin suulaimpia on Rahikainen, syntyperältään »pohjoiskarjalainen». Kielellisesti Pohjois-Karjala kuuluu itäisten savolaismurteiden alueeseen. Persoonapronomien *mie* ja *sie* perusteella Rahikaisen kotipaikka sijoittuisi Joensuun eteläpuolelle. Itäiset savolaismurteet poikkeavat jonkin verran pohjoissavolaisista; tyypillisimpiä eroja on *a*- ja *ä*-loppuisten vokaaliyhtymien oikeneminen pitkiksi vokaaleiksi (*poikii*, *piippuu*, *ryyppyy*). Tässä kohden itäsavolaiset murteet liittyvät Kannaksen murteisiin. Eroja pohjoiskarjalaisen Rahikaisen ja eteläkarjalaisen Rokan murteessa on ensimmäisen tavun *aa:n* ja *ää:n* edustuksessa (Ro-

kalla *aa* ja *ää*, Rahikaisella näiden asemesta diftongi) sekä *ts*:n edustuksessa (Rokalla *ts*, Rahikaisella *ht*).

Murteellisia piirteitä on ensimmäisen painoksen vuorosanoihin lisätty, kuten ilmenee seuraavasta rinnastuksesta; muutokset on sijoitettu hakasulkuihin: »Jopa pit soarnan. Millä ilveellä [iliveellä] sitä tuollaisesta lähtöö ees [ies] tuonlainen eän. Mutta hirveitä tuo hoasteli. Myö jouvutaan pojat kalmistoihin [kalamistoihin]. Sellaisii uhkauksii [sellaisia uhkauksia] latel niin että karvat sitä vieläkin [vieläi] törrottää niskassaan [niskassani] pystyssä.» Välivoikaalin esiintyminen (*iliveellä, kalamistoihin*) on kyllä murteelle tunnusomaista, mutta suhteellisen yleisenä piirteenä se korostaa murteellisuutta ehkä liiaksikin. Muista muutoksista ovat *ees* → *ies* ja *vieläkin* → *vieläi* aiheellisia, mutta itäsavolainen *sellaisii uhkauksii* olisi pitänyt jättää silleen. Muoto *niskassaan* on ehkä painovirhe (pro *niskas-san*). Lähinnä savoa on myös pohjoiskarjalaisen Sihvosen, keskisuomalaisen Riitaon ja kainuulaisen Määtän käyttämä murre, mutta heidän harvalukuisiin vuorosanoihinsa ei Väänänen ole katsonut aiheelliseksi puuttua.

Hakulisen, Kojon ja Väänänen suorittama murteiden korjailu on yleensä osunut oikeaan, jos kohta epätasaisuutta on edelleenkin todettavissa. Toisaalta esiintyy murteellisissa jaksoissa epäsuhdetta sen vuoksi, että Väinö Linnan käyttämän ortografian ansiosta hämäläismurteet näyttävät uusitussa laitoksessa olevan lähempänä kirjakieltä kuin ne ovat todellisuudessa. Tarkoitin ensi sijassa *d*:n sekä kirjakielen mukaisten pariääntöiden *uo, yö, ie* johdonmukaista käyttöä.

Väinö Linnan Tuntematon sotilas jää suomalaiseen kirjallisuuteen nykyisessä asussaan jonkinvertaisesta epäsymmetriasta huolimatta. Mitään perusteellista tarkistusta murteiden osalta ei ole aiheellista tehdä. Tämä ei tietenkään estä sitä, että jotkin huomaamatta jääneet virheeliset muodot oikaistaisiin (esim. Hietasen *edes* → *eres*, *herrotte* → *herratte*, Rokan *metästämmää* → *metsästämmää*, Rahikaisen *mennään* → *männään*). Näitähän voidaan

käsitellä painovirheinä: korjataan kun todetaan.

Veikko Ruoppila

Miksi suomalais-ugrilaista etnologiaa?

Suomalais-ugrilaisen kansatieteen (etnologian, ruots. alkuaan etnografi, myöhemmin etnologi) oppituoli perustettiin Helsingin yliopistoon vuonna 1921. Sen ensimmäinen haltija oli U. T. Sirelius, joka vuodesta 1906 alkaen oli toiminut suomalais-ugrilaisen kansatieteen dosenttina. Häntä ennen (vuodesta 1889) oli A. O. Heikel ollut lyhyen ajan »kansatieteen» dosenttina samassa yliopistossa.

Kielen ja kansanrunouden tutkija E. N. Setälä oli vuonna 1915 määritellyt kansatieteen eli etnologian alan laajaksi, mikä periaatteessa vastaa tämän hetken etnologisen (antropologisen) tutkimuksen pyrkimyksiä. Virikkeen hän sai englantilaiselta etnologilta E. A. Haddonilta. Kansatieteen tutkimuskohteena ovat Setälän mukaan 1) aineelliset kulttuurituotteet, 2) tavat, menot ja instituutit ja 3) varsinaisesti henkiset kulttuurituotteet. Se siis käsittää aineellisen ja yhteisöllisen kansankulttuurin tutkimuksen, johon lasketaan mukaan myös folkloristiikka. Tämä pitää yhtä niiden päämäärien kanssa, joihin Euroopan etnologit ovat puolen vuosisadan ajan tähänneet pyrkiesään saamaan kansanelämäntutkimukselle yhteisen kansainvälisen nimen, olipa kyseessä sitten Euroopan tai muun maailman kansojen tutkimus. Viittaamatta asiasta eri yhteyksissä viime aikoihin saakka käytyyn keskusteluun muistelen erityisesti niitä verrattain yksimielisiä kannanottoja, joita vuonna 1955 esitettiin *etnologia* ja *kansanelämäntutkimus* (ruots. folklivsforskning) -termien puolesta Amsterdamissa antropologisten ja etnologisten tieteiden kansainvälisen kongressin yhteydessä. Sen jälkeen on perustettu vuosijulkaisut *Ethnologia Europaea*, *Ethnologia Slavica*, *Ethnologia Scandinavica*, *Ethnologia Fennica* ja *L'ethnologie française*.